

GUESSEN V. HAVER.

GUÉSSIM V. HAVER.

GÜIA *f.* Agulla: *bono, així com una güia de madona, un pa* (Ciutadella 138).

GUIDA V. GUIDAR.

GUIDAR** *v.* Guiar: *i el sospasser que nos guida* (Salses 1).

GUINAVETA *f.* Ganiveta: *i amb una guinaveta li obrin sa panxa* (Montuïri 127).

GUINAVETOTA Augmentatiu de *guinaveta*: *amb una cosa com una guinavetota* (Montuïri 125).
Vegeu il·lustració 31.

GUINDILLA* *f.* Bitxo, pebrina: *Hi posem una mica de ... de bitxo o de guindilla* (Begur 59).

GUT V. HAVER.

HA V. HAVER.

HÀBIT *adj.* Hàbil, idoni: *puestos hàbits, com deim, per jeure-hi una llebre* (Alaró 122).

HAI V. HAVER (auxiliar).

HAJAR *v.* Haver, tenir, posseir. Infinitiu: *i el [el castell] poguent pas hajar* (Salses 1).

HALE* *interj.* Hala: *quatre dones i alé!, sempre les mateixes* (Estagell 2); *can lo viatge és fet, hale!* (Estagell 2); *l'endemà obrien la porta, i alé!* (Estagell 2); *la brisa que se'n diu i hale!* (Estagell 2); *Sí, sí, ... n'est-ce pas?, i alé!* (Estagell 2); *i hale!, aiga calenta* (Aguiló 93).

HAMON *m.* Pernil: [sa xuïa] *és més bona que es hamon* (Maó 139); [sa xuïa] *és més bona que es hamon, si està ben preparada* (Maó 139); *ben igual que si taiassis hamon* (Maó 139); *i era, per jo, més bona que es hamon* (Maó 139).

hamon dolç Pernil dolç: *més bona [...] que es hamon serrano, que es haraon dolç* (Maó 139).

hamon serrano Pernil del país: *més bona [...] que es hamon serrano* (Maó 139).

HASTA* **1.** *prep.* Fins: *i hasta que ... que va baixant hasta baix* (Oix 36); *es fa una promfessó [...] hasta vora la mar* (Roses 38); *et travessa hasta el sagí* (St. Privat d'en Bas 46); *es vetlava a lo mellor hasta bastant tard* (St. Josep de sa T. 144); *hasta es diumenge vinent no es tornava treure* (St. Josep de sa T. 148).

2. *adv.* Fins, àdhuc, fins i tot: *li van hasta regalar una canya de pescar* (Perpinyà 3); *hasta de fusta n'hi ha que en fan* (Maçanet de C. 15); *hasta de cinc setmanes* (Maçanet de C. 16); *hasta [...] una roba penjada* (Maçanet de C. 18); *després d'allò [...] hasta ranci es tornava* (Alp 23); *hi via hasta setanta i vuitanta cargues* (Oix 36); [l'ànguila] *s'emportaven hasta un xai* (St. Privat d'en Bas 46); *Feien convit de gent, eh?, de famílies, i hasta alguns amics* (Sta. M. de Corcó 53); *una criatura que nasqués o de tres o quatre anys, o hasta de cinc* (St. Andreu de Ll. 86); *hei posaven hasta enallà un parei de fuies de llor* (St. Andreu de Ll. 89); *i aquella roba hasta en a l'armari* (St. Andreu de Ll. 89); *carrets, que en deien tartranes o cotxes, hasta* (Cervelló 106).

hasta que loc. conj. Fins: *hasta que era la iera plena* (Oix 33); *i hasta que ... que va baixant hasta baix* (Oix 36).

HAVÈ V. HAVER.

HAVER *v.* **1.** Auxiliar. Infinitiu: *després d'havê'l premsat, el vi que surt* (Banyoles 48); *en ver estat cinc minuts o tres minuts* (St. Josep de sa T. 145). Present I.: *m'hai fet, per exemple, deu mil pessetes* (Gósol 41); *no els hi conegut jo les premses de lliura* (St. Jaume dels Domenys 111); *n'hi vist, però no ... a funcionar* (St. Jaume dels Domenys 111); *n'hi ha molt poca gent que hi ... que hi ... que hi sentit a dir que en fes* (St. Josep de sa T. 148). Imperfet

I.: *Jo hi via estat a l'encesa* (Roses 40); *no via sigut mai bon caçador* (St. Privat d'En Bas 46); *jo no via tirat mai cap tiro* (St. Privat d'en Bas 46); *no en via vist mai com ho feien* (Llobera 63); *—jo hi via anat moltes vegades* (Llagostera 65); *ja no sé si em via casat* (St. Josep de sa T. 147); *via caigut el fart de gra* (Oix 33); *el ... matador que el via mort* (Sta. M. de Corcó 53); *i fens que ... que es via ...* (Freixenet 78); *fins que es via acabat* (St. Jaume dels Domenys 111); *con via passat per s'espador* (Montuïri 125); *era a un forat que es foc mateix via fet de sa terra* (Montuïri 126); *l'amo via posat sa feina d'ell i des fiis* (Maó 143); *per si no es via quedat ben net* (St. Josep de sa T. 148); *aquella mateixa aiga que hi viem ... que la teniem amb galleda* (Oix 31); *con ... viem girat tota la batuda* (Oix 33); *I quan viem posat* (Llobera 63); *hi viem ... viem arribat a ser onze de família* (Torredra 77); *I quan viem ..., sortint de la iclésia* (Llivia 5); *i, con viem posat tota la llenya* (Oix 32); *Con viem tret tota aquella palla trida* (Llobera 63); *Con el viem socarrat, allavonses [...] feien un llit de boixos* (Moià 68); *ja hi viem tirat ... ja hi viem tirat a aquells espoltins aiga* (Calaf 72); *també en viem hagut galeres, galerins* (Cervelló 106); *I, com el viem posat molt de temps a sa bugada* (Montuïri 125); *quí viem fet s'any enllà* (Ciutadella 138); *i ho viem preparat tot* (St. Josep de sa T. 147); *no sé si viem ... sí, viem fet bullit* (St. Josep de sa T. 147); *mos viem dit que hi via matances* (Eivissa 150). Imperfet S.: *almenos guera surt / de lo que un altre ha tirat* (Montuïri 123); *Quella àliga aviat em guera mort* (St. Privat d'en Bas 46); *quella àliga aviat em guera mort* (St. Privat d'en Bas 46); *si no hes sigut la roba* (St. Privat d'en Bas 46); *ves estat un pa des redó* (Ciutadella 138); *si gues set un altre home* (St. Josep de sa T. 145); *hi guérem tingut molt ... molt amoïno* (Freixenet 78); *si poria gafar es que havessen fet s'empiada* (St. Josep de sa T. 145); *que no hi guessem nat mai* (St. Josep de sa T. 145).

2. haver de (seguit d'infinitiu) Infinitiu: *es va suprimir el ver de tenir buscais* (Moià 68). Imperfet I.: *via de tirar amb el dret* (St. Privat d'en Bas 46); *I allò ho vies de coure* (Maó 142); *es via de ficar a l'olla* (Llivia 9); *llavors via de ser llest* (Llivia 9); *aquell via d'anar a parar* (Llivia 9); *via de fer la prestació* (Alp 27); *si era individual i li'n posaven cinc o sis, te'l via de fer [el dia de prestació]* (Alp 27); *llavons el carboner via de fer la plaça* (Oix 36); *i el via de remenar* (Sta. M. de Corcó 53); *que es via de menester* (Llobera 64); *cada casa es via de procurar de tenir un parei de buscais* (Moià 68); *cada casa se'ls via de ... se'ls via de tenir* (Moià 68); *perquè es via d'anar a demanar caritat* (Moià 68); *llavons via d'agafar aquell sagí* (Moià 70); *es via de posar a la bugada* (Freixenet 78); *via de treballar a lo menos quan el carro havia descarregat* (St. Jaume dels Domenys 111); *com [el passa-xot] via d'investir* (Llucmajor 129); *que el via de fer a ca seva* (Llucmajor 129); *i via de ser ben blanca* (Maó 139); *via de posar de ses [...] cinquanta via de pagar ses deu [quarteres] d'ell* (Maó 143); *en via de dar una a l'amo* (Maó 143); *via de ... de sortir i tornar a entrar* (St. Josep de sa T. 145); *i via d'endevinar qui era es que tocava* (St. Josep de sa T. 149); *o viem de sortir allà i avisà 'ls.e* (Sta. M. de Corcó 52); *amb trenta-sis peles viem de viure [...] quatre persones* (Girona 55); *viem de matar uns porcs* (St. Josep de sa T. 147); *el viem d'empresar [el blat i l'ordi] per fer pa* (St. Josep de sa T. 147); *i els viem de ... de rabejar molt* (St. Josep de sa T. 148); *en viem de fer amb un sac* (Llobera 63); *i viem d'anar a buscar el feix dels boixos* (Moià 68); *viem de ser uns ulls de roure, bastant ... bastant gruixuts* (Moià 68); *con havia passat pes trencadors, el viem de passar per s'espador* (Montuïri 125); *el viem de passar per s'espador* (Montuïri 125); *viem de passar pes pentinador* (Montuïri 125); *el viem de tapar [el borino de la sitja] amb molt*